

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/243/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5114230112
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2017:5114230112.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v právnej veci žalobcu: Asociácia bankových klientov, so sídlom M.R. Štefánika 12, Martin, IČO: 42324041, proti žalovanému: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31575951, právne zastúpenému spoločnosťou Sedlačko & Partners, s.r.o., so sídlom: Štefánikova 8, Bratislava, o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 4C/286/2014-124 zo dňa 20. januára 2017, takto

rozhodol:

I.Rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í** vo výroku o zamietnutí žaloby tak, že ustanovenie spotrebiteľských zmlúv uzatváraných medzi žalovaným a jeho klientmi v postavení spotrebiteľa v znení: "Klient vyhlasuje, že prijíma návrh tejto rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej vzájomné spory, ktoré by medzi zmluvnými stranami vznikli v súvislosti s úverovou zmluvou, je príslušný prejednať a rozhodnúť s konečnou platnosťou v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Asociácie bánk. Zmluvné strany sa zároveň dohodli, že rozsudok rozhodcovského súdu bude záväzný pre zmluvné strany, že v stanovených lehotách naplnia všetky povinnosti uložené v rozhodcovskom rozsudku, ktorý nie je možné zrušiť z dôvodov ako pri obnove konania podľa osobitného zákona. Ak klient označí políčko (štvorček) platí, že neprijíma vyššie uvedený návrh rozhodcovskej zmluvy s tým, že vzájomné spory, ktoré by medzi zmluvnými stranami vznikli v súvislosti s úverovou zmluvou je príslušný prejednať všeobecný súd", je neprijateľnou zmluvnou podmienkou vo všetkých prípadoch, kedy súčasne nebolo vyššie citované ustanovenie v spotrebiteľskej zmluve upravené v samostatnej časti zmluvy, kedy bolo vyššie citované ustanovenie v spotrebiteľskej zmluve zakomponované do záverečných ustanovení spotrebiteľskej zmluvy nachádzajúc sa na predposlednej strane zmluvy a kedy pri tomto ustanovení chýba podpis spotrebiteľa potvrdzujúci jeho vôľu neodmietnuť prijatie rozhodcovskej zmluvy, ako aj podpis potvrdzujúci spotrebiteľove oboznámenie sa s existenciou vyššie citovaného ustanovenia.

II.Žalovaný sa musí zdržať použitia takejto zmluvnej podmienky alebo zmluvnej podmienky s rovnakým významom vo všetkých spotrebiteľských zmluvách alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou.

III.Rozsudok súdu prvej inštancie **p o n e c h á v a n e d o t k n u t ý** vo výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania.

IV.Žalobca **m á v o č i** žalovanému **n á r o k** na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že špecifikované ustanovenie (obsiahnuté vo výroku tohto rozsudku) spotrebiteľských zmlúv uzatváraných

medzi žalovaným a jeho klientmi v postavení spotrebiteľa týkajúce sa uzatvárania rozhodcovských zmlúv je absolútne neplatné a súčasne je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

2. Východiskovo okresný súd vymedzil, že hoci podľa § 31 ods. 1 písm. b/ CSP je na konanie v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach pre obvody Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Žiline a Krajského súdu v Trenčíne kauzálne príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici, v konaniach začatých pred 1.7.2016 (akou je i súdená vec) ostáva v zmysle § 470 ods. 4 CSP zachovaná príslušnosť súdu určená podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Taktiež vyhodnotil, že žalobca ako občianske združenie založené za účelom ochrany spotrebiteľa je v konaní aktívne legitimované na podanie žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky v zmysle § 302 CSP a zároveň oprávnenie žalobcu chrániť kolektívne záujmy spotrebiteľov vyplýva z § 3 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (citované v napadnutom rozsudku

3. Samostatným výrokom súd prvej inštancie zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1S/144/2015 o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia/postupu Ministerstva spravodlivosti SR, ktorým bolo udelené povolenie č. SRS003 rozhodovať spotrebiteľské spory Stálemu rozhodcovskému súdu Slovenskej bankovej asociácie. V danej spojitosti konšatoval, že v predmetnom konaní sa nerieši žiadna otázka, ktorá by mala význam pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci. Okresný súd Žilina totiž posudzuje prijateľnosť/platnosť zmluvnej podmienky, ktorou je rozhodcovská doložka výlučne z pohľadu spotrebiteľskej ochrany a na takéto rozhodnutie nemá vplyv to, či súd, ktorý je obsiahnutý v rozhodcovskej doložke, bude mať/má právomoc spory z rozhodcovskej doložky vyplývajúce aj reálne prejednávať. Toto pre konanie nemá význam, pretože súd v prejednávanej veci ne/prijateľnosť posudzuje z pohľadu procesu uzatvárania rozhodcovských doložiek, spôsobu ich predkladania spotrebiteľom, informovania spotrebiteľa o dopadoch a význame rozhodcovskej doložky, otázku jej formulácie, zaradenia v rámci celej zmluvy, prehľadnosti, určitosti, jej obsahu a zrozumiteľnosti, ne/výhodnosti pre jednu alebo druhú zmluvnú stranu, ne/rovnováhu jednej alebo druhej zmluvnej strany atď., teda z pohľadu ochrany spotrebiteľa a nie z pohľadu správneho práva (či rozhodcovský súd môže prejednávať spotrebiteľské spory, či splnil na to predpoklady z pohľadu správneho práva), pričom posúdiť platnosť či prijateľnosť týchto rozhodcovských doložiek možno aj bez ohľadu na výsledok prebiehajúceho konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Inými slovami, výsledok v uvedenom konaní nepomôže, ani neovplyvní spôsob, akým sa ne/prijateľnosť zmluvnej podmienky skúma, ani súd v ďalšom priebehu konania nijako neobmedzuje. O tom, že tieto dve konania sú navzájom nezávislé, svedčí aj fakt, že pokiaľ by aj súd vyvodil v tomto konaní, že v danom type zmlúv so spotrebiteľmi nie je vôbec možné uzatvárať rozhodcovské doložky takého typu, tak potom by už vôbec nezáležalo na tom, ktorý rozhodcovský súd je v rozhodcovskej doložke obsiahnutý. Uzavrel preto, že konanie o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky nie je vôbec viazané na konanie, kde sa pojednáva o konkrétnom rozhodcovskom súde a posudzovať predpoklady neprijateľnosti či neplatnosti rozhodcovskej doložky sa dá vždy, a to aj bez vzťahu ku konkrétnemu rozhodcovskému súdu.

4. Následne pri meritórnom posúdení okresný súd konšatoval, že pri právnej úprave spotrebiteľských zmlúv sa vychádza zo zásady ochrany spotrebiteľa ako tzv. slabšej zmluvnej strany a neprípustnosti zneužívania monopolného postavenia dodávateľov ako tzv. silnej zmluvnej strany. Postavenie slabšej zmluvnej strany vyplýva zo skutočnosti, že nemá spravidla možnosť individuálne ovplyvniť obsah zmluvy vopred pripravenej dodávateľom. Ako je zrejmé zo Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. Poukázal tiež na kritériá posudzovania podmienky ako neprijateľnej a to, že ide o podmienku, ktorá: 1. je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve, 2. spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, 3. nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa. Súčasne však v zmysle citovaných ustanovení platí, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou nemôže byť taká podmienka, ktorá bola individuálne dojednaná, teda taká, s ktorou sa spotrebiteľia mali možnosť oboznámiť vopred - pred podpisom zmluvy a mali možnosť ovplyvniť jej obsah.

5. Opísané je však podľa názoru okresného súdu potrebné posudzovať predovšetkým z pohľadu procesu uzatvárania rozhodcovských doložiek, a to v každom jednotlivom prípade individuálne (kde presne sa táto rozhodcovská doložka v texte zmluvy nachádzala, za akých okolností sa zmluvy uzatvárali, či s upozornením na to, že zmluva obsahuje návrh rozhodcovskej doložky, atď.). Na základe toho dospel k záveru, že nemožno paušálne povedať, že napadnutá rozhodcovská doložka v zmluvách

so všetkými spotrebiteľmi nebola individuálne dojednaná bez prieskumu osobitostí a konkrétností jednotlivých prípadov, a tak konštatovať abstraktne (bez vzťahu ku konkrétnemu zmluvnému vzťahu medzi dodávateľom a spotrebiteľom), že zmluvná podmienka je v každom jednotlivom prípade bez ďalšieho neprijateľná.

6. Aj keby však neplatilo toto konštatovanie, súd prvej inštancie mal za to, že v prejednávanej veci spotrebiteľia mali možnosť ovplyvniť to, či sa spory zo zmluvy budú alebo nebudú prejednávať v rozhodcovskom konaní, a teda nejednalo by sa o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Rozhodcovská doložka tak, ako je formulovaná, totiž umožňovala spotrebiteľom, aby títo vyjadrili svoju vôľu ohľadom spôsobu riešenia sporov, a to formou zaškrtnutia alebo nezaškrtnutia príslušného políčka v zmluve, pričom takáto možnosť vyjadrenia vôle aj pre bežného spotrebiteľa musí byť zrozumiteľná. Vôľa vybrať si medzi všeobecným a rozhodcovským súdom bola pritom reálna a nielen iluzórna, lebo v konečnom dôsledku od postoja spotrebiteľa záležalo, kde sa budúce spory budú riešiť. Nemôže byť na prospech spotrebiteľov argument, podľa ktorého sa bežný spotrebiteľ nedočíta až k záverečným ustanoveniam zmluvy, kde je návrh rozhodcovskej doložky obsiahnutý, nakoľko podľa súdu ochrana spotrebiteľa musí mať tiež svoje medze a nemôže chrániť tých, ktorí, keď si zmluvu z akéhokoľvek dôvodu neprečítajú (alebo si ju prečítajú nedôsledne alebo neúplne), sú prekvapení, čo v konečnom dôsledku je jej obsahom. Dodal, že rozhodcovská doložka nebola obsahom žiadnych vedľajších dokumentov, ktoré by boli svojím obsahom nezrozumiteľné, prípadne rozsiahle, kde by bola pochybnosť o tom, či boli spotrebiteľom pri podpise zmluvy vôbec predložené na oboznámenie, čo by mohlo nasvedčovať zámernému ukrytiu doložky v spleti iných ustanovení. Návrh rozhodcovskej doložky, ktorú spotrebiteľ mohol, ale nemusel prijať, bola súčasťou zmluvy, navyše na mieste tesne nad tým, kde zmluvné strany zmluvu podpisovali, preto nemožno konštatovať, že by návrh rozhodcovskej doložky bol účelovo skrytý v rámci rozsiahleho textu, bez možnosti si ho vôbec všimnúť. Aj s poukazom na uvedené okresný súd uzavrel, že nemožno hovoriť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

7. Záverom súd prvej inštancie žalobcovi vytkol, že zostal v konaní nečinný, keď po podaní žaloby sa nevyjadroval k argumentom žalovaného obsiahnutým vo vyjadrení, ktoré mu bolo doručované, tieto tvrdenia výslovne nepoprel, pojednávania sa nezúčastnil, ktoré neaktívne správanie žalobcu v konaní malo tiež vplyv na výsledok sporu.

8. O trovách konania rozhodol okresný súd s poukazom na § 255 ods. 1 CSP tak, že procesne úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

9. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca a domáhal sa zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Okresnému súdu vytýkal, že zakotvenie rozhodcovskej doložky v záverečných ustanoveniach a zároveň na predposlednú stranu predchádzajúcu strane podpisovej vyhodnotil ako transparentné konanie žalovaného, pričom opomenul vyhodnotiť skutočnosť, že žalobcom zvolená formulácia na akceptáciu doložky výslovne počítala s pasivitou klientov, t.j. bola formulovaná tak, aby aj pri absencii konkrétnej vôle spotrebiteľa bola rozhodcovská doložka platná. Podľa odvolateľa, táto praktika spĺňa nielen charakter nekalej obchodnej praktiky klamlivého konania/opomenutia ale aj netransparentnosti zmluvného dojednaní, ktoré je za obvyklých okolností samostatne formulované (mimo záverečných ustanovení) a svojou formulárovou konštrukciou zmluvy vytvorilo predpoklad vopred daného súhlasu s rozhodcovskou doložkou. Zdôraznil, že pri uzatváraní zmluvy, ktorých predmetom je financovanie nadobudnutia nehnuteľnosti, je pre priemerného spotrebiteľa najdôležitejšie zmluvné dojednanie o výške čerpaného úveru úrokovej sadzby jednotlivých splátok, a až sekundárne ďalšie zmluvné podmienky, preto by mal byť na strane žalovaného osobitne kladený dôraz na transparentné označenie rozhodcovskej doložky (mimo záverečných ustanovení). Poukázal na viaceré súdne konania, ktoré viedli individuálne klienti žalobcu voči žalovanému a v rámci ktorých bola vyhodnotená rozhodcovská doložka za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

10. Podľa odvolateľa je argumentácia súdu uvedená v bode 16 rozsudku v úplnom rozpore s predloženými dôkazmi, keď žalobca namietal v žalobe zmluvnú formuláciu „ak klient označí políčko (štvorček) platí, že neprijíma vyššie uvedený návrh rozhodcovskej zmluvy“, keď podľa okresného súdu táto formulácia umožňovala spotrebiteľom, aby vyjadrili svoju vôľu formou zaškrtnutia/nezaškrtnutia príslušného políčka.

11. Obdobne nesúhlasil so záverom okresného súdu, v zmysle ktorého v dôsledku toho, že spotrebiteľ má možnosť vopred sa oboznámiť s zmluvným ustanovením o rozhodcovskej doložke, nemôže ísť o neprijateľnú zmluvnú podmienku a je potrebné vyhodnotiť individuálny proces uzatváranie rozhodcovských doložiek (v každom jednotlivom prípade).

12. Napokon odvolateľ poprel tvrdenie okresného súdu o neaktívnom správaní žalobcu v konaní, čo mohlo mať vplyv na neúspech sporu. Týmto postupom (súd) porušil základné práva žalobcu na spravodlivý proces, keď pri absencii zákonnej povinnosti vyjadriť sa k vyjadreniu žalovaného, takúto okolnosť vyhodnotil ako majúcu nepriaznivý vplyv na rozhodnutie sporu.

13. V písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že zotráva na tom, že sa dlžník mohol slobodne rozhodnúť pred akým orgánom bude riešiť prípadné spory zo zmluvy o úvere a argumentáciu o neprípustnosti vynaloženia aktivity na odmietnutie rozhodcovskej zmluvy označil za absurdnú a bez opory v právnom poriadku SR. Možnosť zaškrtnutia nevyplneného políčka totiž indikuje možnosť voľby, dlžníkovi teda nič nebráni v tom, aby návrh na uzavretie rozhodcovskej doložky bez ďalšieho odmietol.

14. Za argumentačne neudržateľné ďalej žalovaný považoval tvrdenie o účelovom zakotvení rozhodcovskej doložky v záverečných ustanoveniach úverových zmlúv. Zdôraznil, že financovej kúpy nehnuteľností nie je bežná záležitosť. Miera opatrnosti a pozornosti priemerného spotrebiteľa je nepochybne výrazne vyššia ako v prípade poskytnutia služby nepatrnej hodnoty. Nedostatočná pozornosť a ľahostajnosť k obsahu a dôsledkom vlastných právnych úkonov nemôže v žiadnom prípade spotrebiteľa ospravedlňovať. Tvrdenie žalobcu, že de facto sa spotrebiteľ k záverečným ustanoveniam dostane až sekundárne, považuje za výsmech základných zásad súkromného práva a materiálneho práva štátu a to s poukazom na odlišné stanovisko podpredsedu Ústavného súdu SR JUDr. Lalíka v náleze zo dňa 24.10.2011 sp. zn. I.ÚS 147/2012), v zmysle ktorého je takýto postup nevyhovný, predimenzovane ochranný, paternalistický a v rozpore so zásadou rovnosti. V danej spojitosti žalovaný uzavrel, že umiestnenie rozhodcovskej doložky záverečných ustanovení v bankovej praxi je úplne bežným štandardom.

15. Pokiaľ odvolateľ namietal vylúčenie abstraktnej kontroly spotrebiteľských zmlúv, podľa žalovaného sa prvoinštančný súd dostatočným spôsobom vysporiadal s otázkou miery abstraktnej kontroly vo vzťahu k namietanému ustanoveniu úverovej zmluvy (bod 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku), keď konštatoval, že domnelú neprijateľnosť je potrebné skúmať v každom jednotlivom prípade individuálne. Ak totiž môže spotrebiteľ zaškrtnutím nevyplneného políčka rozhodnúť pred akým orgánom budú prejednávať prípadné spory, je vylúčený prieskum neprijateľnosti takejto podmienky v konaní podľa § 301 a nasl. CSP. Proces uzavretia rozhodcovskej doložky sa totiž môže v jednotlivých prípadoch odlišovať, čo vylučuje, aby mohol byť vyslovený plošný zákaz jej používania mimo individuálnych spotrebiteľských sporov. Odhladnuc od toho súd prvej inštancie zamietol žalobu nielen pre nedôvodnosť určenia jej neprijateľnosti, ale aj z dôvodu, že sa nejedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Spotrebiteľia majú možnosť ovplyvniť, či sa spory zo zmluvy budú prejednávať v rozhodcovskom konaní, alebo pred všeobecným súdom. Možnosť voľby preto nie je iluzórna, ale reálna. Uzavrel, že ochrana spotrebiteľa má svoje medze a v žiadnom prípade ju nemožno použiť ako obranu pred jej ľahkomyselnosťou a nezodpovednosťou.

16. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná strana sporu (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 - 380 CSP (z tohto titulu nedotknutým ponechal nezávislý a odvolaním nenapadnutý výrok o zamietnutí návrhu na prerušenie konania) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (postupom podľa § 219 ods. 3 CSP v spojení s § 378 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil podľa § 388 CSP tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

17. Primárne je potrebné konštatovať, že správnou je okresným súdom prezentovaná aplikácia intertemporálnych ustanovení nového procesného kódexu v súvislosti s (jeho) kauzálnou príslušnosťou vo veci abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach ako i úvaha vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobcu v tomto druhu konania.

18. Následne však, pokiaľ v rámci právneho posúdenia založil okresný súd svoje zamietavé rozhodnutie na úvahe, že - neprijateľnosť zmluvnej podmienky je nevyhnutné posudzovať v každom jednotlivom prípade a (teda) nemožno paušálne povedať, že napadnutá rozhodcovská doložka je neprijateľná - tým fakticky/právne úplne vylúčil/negoval (ako správne tvrdí odvolateľ) možnosť aplikácie ustanovení upravujúcich inštitút abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach. Je totiž pojmovo vylúčené, aby v rámci abstraktnej kontroly ne/prijateľnosti určitej zmluvnej podmienky mohol/mal konajúci súd

posudzovať okolnosti konkrétneho prípadu jej uzavretia, nakoľko predmetom takejto súdnej kontroly je objektívne nekalý charakter určitej/spornej zmluvnej podmienky.

19.Možno teda čiastkovo uzavrieť, že uvedený postulát súdu prvej inštancie nezodpovedá zmyslu dotknutého právneho inštitútu. Z textu relevantnej právnej úpravy (§ 301 CSP) explicitne vyplýva, že súd v tomto druhu sporov skúma neprijateľnosť zmluvnej podmienky, resp. nekalej praktiky nezávisle od okolností konkrétneho prípadu.

20.Rozvinúc opísané je následne nevyhnutné posúdiť/vyhodnotiť spornú zmluvnú podmienku z hľadísk pomenovaných/formulovaných okresným súdom (bod 4 veta prvá až štvrtá tohto odôvodnenia) ako východiská pri vecnom posúdení žaloby založenej na normách spotrebiteľskej ochrany. Z tohto aspektu podľa krajského predmetná zmluvná podmienka nemôže obstať v teste/kontrole prijateľnosti jej charakteru.

21.Predovšetkým platí, že z hľadiska nárokov odôvodnene kladených na dodávateľa/veriteľa je neakceptovateľný prístup, kedy na vylúčenie určitej zmluvnej podmienky sa vyžaduje aktívne konanie zo strany dlžníka/spotrebiteľa. Inými slovami, z postavenia veriteľa, ktorý je vo výhodnejšom postavení, nakoľko ako subjekt vykonávajúci/špecializujúci sa na tento druh podnikateľskej činnosti (poskytovanie úverov) disponuje neporovnateľne rozsiahlejším kvantom relevantných informácií (ako i personálnym aparátom) než (priemerný) spotrebiteľ (aby tento bol reálne spôsobilý venovať dostatočnú pozornosť množstvu všetkých dodávateľom podrobne naformulovaných podmienok zmluvného vzťahu, tobôž predvídať a posúdiť dôsledky uzavretia takto dodávateľom pripravenej rozhodcovskej zmluvy a rozlíšiť medzi stupňom právnej ochrany, ktorý mu poskytuje občianske súdne konanie pred všeobecným súdom v porovnaní s konaním pred rozhodcovským súdom, keď je všeobecne známe, že spôsob riešenia sporov v arbitráži je vhodný a charakteristický pre dva rovnocenné subjekty, predovšetkým na oboch stranách vystupujúce podnikateľské v obchodno-právnych vzťahoch), navyše sám vedie kontraktačnú fázu (pripravuje zmluvné podmienky), z čoho vyplýva legitímna požiadavka, aby spotrebiteľa nevmanévroval do situácie (ako je tomu i v súdnej veci), keď na to, aby ho určité vedľajšie dojednanie nezaväzovalo, musel aktívne konať. Naopak, princípom odborného a poctivého výkonu podnikateľskej činnosti by zodpovedal taký postup, aby spotrebiteľ musel aktívne konať práve pre voľbu (nie vylúčenie) rozhodcovského konania (napr. zaškrtnutím príslušnej kolónky) a to pochopiteľne za splnenia ďalších kumulatívnych podmienok, predovšetkým aby bol o konkrétnych dôsledkoch vedenia/voľby rozhodcovského konania kvalifikovane poučený (riadne/náležité poučovanie spotrebiteľov o uvedených skutočnostiach nad rozsah textu zmluvy preukázané nebolo). Z tohto dôvodu zároveň platí, že sa nejedná o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku len z dôvodu, že existovala možnosť zaškrtnúť príslušné políčko. O takýto prípad by išlo predovšetkým vtedy, ak by bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že dojednanie rozhodcovskej zmluvy, hoci v znení predloženom oprávneným si osobitne vymienil sám dlžník a inak len vtedy, ak by dlžník nebol prostredníctvom rozhodcovskej zmluvy nútený riešiť svoj spor s veriteľom výlučne v rozhodcovskom konaní. Z textu zmluvy je však jednoznačné, že celý obsah doložky je nielenže vypracovaný výlučne dodávateľom, ale opakovane v identickom znení - formulári používaný v neurčitom množstve zmluvných vzťahov so spotrebiteľmi. Už tieto okolnosti predloženia návrhu rozhodcovskej zmluvy a jej uzavretia dostatočne osvedčujú, ktorá zo zmluvných strán bola tou stranou, ktorá mala záujem na jej uzavretí a ktorej uzavretie si bez akýchkoľvek pochybností nevymienil dlžník - spotrebiteľ. Mimo rámca rozumnej pochybnosti teda nebola hodnoverne preukázaná vôľa spotrebiteľa individuálne vyjednať, aby prípadne spory riešil rozhodca predformulovaný na tlačive dodávateľa.

22.Pokiaľ nadväzne ide o posúdenie otázky, či rozhodcovská doložka spôsobuje vo všeobecnosti nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, krajský súd nemá najmenší dôvod ustúpiť od ustálených záverov aplikačnej prax, ktoré neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky zakladajú na celom komplexe (ďalej nasledujúcich) dôvodov: z poznatkov rozhodovacej činnosti nie je možné vyvodiť žiaden relevantný dôvod opodstatňujúci prípadne iný jeho postup, to znamená aby okrem nesporne individuálnej požiadavky adresovanej veriteľovi na poskytnutie peňažného plnenia formou spotrebiteľského úveru sám veriteľovi súčasne adresoval i ďalšiu svoju individuálnu požiadavku na spôsob riešenia prípadných budúcich sporov z ich právneho vzťahu z hlavnej zmluvy prostredníctvom rozhodcovského konania, teda aby si vymienil súčasne popri úverovej i uzavretie rozhodcovskej zmluvy. Je pritom charakteristické a prirodzené pre takéto zmluvy, že pravidelným predmetom vymáhania nárokov zo zmlúv o spotrebiteľských úveroch sú návrhy veriteľov oproti dlžníkom na peňažné plnenie a nie naopak. Nadväzne jednostranné uskutočnenie výberu rozhodcovského konania tvorí procesnú prekážku pre súčasné prejednanie tej istej veci všeobecným súdom v občianskom súdnom

konaní. Spotrebiteľ by tak v dôsledku takto dojednaných podmienok rozhodcovskej zmluvy nemal žiadnu možnosť, ale bol by nútený podrobiť sa procedúre rozhodcovského konania, navyiac pred veriteľom vopred vybraným rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie pritom nie je konaním verejnoprávnym, vedeným príslušným súdom ako orgánom verejnej moci, ale konaním pred súkromným súdom, ktorého právomoc prejednať a rozhodnúť vec má byť založená na slobodne a autonómne prejavenej vôli strán v rozhodcovskej zmluve. Výsledkom takéhoto rozhodcovského konania je však vykonateľné rozhodnutie, vymáhateľné vo verejnoprávnom konaní pod autoritou exekučného súdu. Preto je tak dôležité skúmanie obsahu a podmienok rozhodcovskej zmluvy a okolností jej uzavretia, za účasti spotrebiteľov požívajúcich, v zmysle komunitárneho práva a vnútroštátnej úpravy, zvýšenú právnu ochranu. Možno zároveň vysloviť záver, že prax v hojnom rozsahu veriteľmi využívaného inštitútu rozhodcovského konania ako prostriedku vymáhania peňažných nárokov veriteľov voči dlžníkom - spotrebiteľom zo spotrebiteľských zmlúv sa z hľadiska cieľov právnych noriem regulujúcich ochranu spotrebiteľa neosvedčuje, naopak takáto prax v skutočnosti sleduje obchádzanie ich dôsledného uplatňovania. Súdu z jeho rozhodovacej činnosti nie je známy žiadny prípad, v ktorom by pravidelne veriteľom vopred vybraný súkromnoprávny rozhodcovský orgán v celom rozsahu nevyhovел návrhu, ktorý mu predložil veriteľ napr. z dôvodu zistenia neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve a dôsledného uplatňovania predpisov prijatých na ochranu spotrebiteľa. Táto nežiaduca prax je korigovaná práve súdnou kontrolou podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

23. Predmetné dojednanie je tak podľa názoru krajského súdu jednoznačne dojednaním, ktoré zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v spotrebiteľskom vzťahu a to v neprospech spotrebiteľa, sledujúce oslabenie jeho pozície v právnom vzťahu, obmedzenie či dokonca znemožnenie využitia účinných právnych prostriedkov na ochranu jeho práv a právom chránených záujmov a v konečnom dôsledku spotrebiteľa obmedzuje v realizácii jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu. Rovnako nie sú pochybnosti, že takýto výkon práva veriteľa v právnom vzťahu proti dlžníkovi - spotrebiteľovi, ako právom uznanej „slabšej strane“, odporuje i dobrým mravom (§ 3 ods.1 OZ) a nepožíva preto právnu ochranu.

24. Uvedené deficity preukázania takého postupu veriteľa, ktorý od neho možno voči slabšej zmluvnej strane spravodlivo vyžadovať a očakávať v rámci jeho odbornej starostlivosti pri konaní vo vzťahu k spotrebiteľovi, zodpovedajúcej čestnej obchodnej praxi alebo všeobecnej zásade dobrej viery uplatňovanej v jeho oblasti činnosti, nemožno zhojiť formálnou možnosťou poskytnutia alternatívy v podobe zaškrtnutia kolónky, ktorá možnosť len „naoko“ poskytuje spotrebiteľovi ochranu pred uzavretím rozhodcovskej zmluvy.

25. Napokon sa žiada dodať, že tvrdená pasivita žalobcu v konaní vyznačujúcom sa zvýšenou procesnou aktivitou súdu (§ 295 CSP) nemôže byť bez ďalšieho dôvodom jeho procesného neúspechu.

26. Z určujúceho hľadiska možno zhrnúť, že rozhodcovská doložka/zmluva nebola individuálne dojednaná a súčasne v dôsledku toho, že tým, že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, predstavuje neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskom právnom vzťahu. Tým sa naplnené kumulatívne podmienky pre vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky rámci abstraktnej súdnej kontroly v spotrebiteľských veciach (§ 305 ods. 1 CSP). Spotrebiteľ totiž má právo na poskytnutie ochrany pred takouto podmienkou a jej poskytnutie nemôže byť podmienené splnením veriteľom vo formulárovej rozhodcovskej zmluve určených ďalších podmienok, vyžadujúcich pre vylúčenie účinkov rozhodcovskej zmluvy ako neprijateľnej podmienky povinnosť aktívneho vystúpenia samotného dotknutého spotrebiteľa proti nečestnej povahe takých podmienok.

27. Na základe konštatovaného odvolací súd pristúpil k zmene napadnutého rozsudku tak, že vyslovil neprijateľnosť zmluvnej podmienky opakovane používannej žalovaným v zmluvách v znení obsiahnutom vo výroku tohto rozsudku a nadväzne (§ 305 ods. 3 CSP) uložil žalovanému zákaz použitia takejto zmluvnej podmienky alebo zmluvnej podmienky s rovnakým významom vo všetkých spotrebiteľských zmluvách alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Tým je naplnený právno-ochranný charakter tohto typu konania v podobe účinku rozsudku erga omnes.

28. V zmysle § 305 ods. 2 CSP žalobcovi tiež prislúcha oprávnenie vhodnou formou zabezpečiť zverejnenie tohto rozsudku.

29. V dôsledku zmeny prvoinštančného rozhodnutia rozhodoval odvolací súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP (v spojení s § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP) o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania. Krajský súd na základe odvolania žalobcu zmenil napadnuté rozhodnutie okresného súdu vo veci samej a žalobe vyhovel. Žalobca tak bola procesne úspešný v celom rozsahu,

preto mu bol priznaný nárok na plnú náhradu trov konania (pred súdom prvej inštancie ako i pred súdom odvolacím). O konečnej/konkrétnej výške týchto trov (po vyhodnotení uplatnených trov v zmysle hľadísk uvedených v § 251 CSP) rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie.

30. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.